

A MAGYAR
TUDOMÁNY
ÜNNEPE

Pécsi Márton az MTA tagja és az MTA Földrajztudományi Kutatóintézet igazgatója

KOCSIS KÁROLY, AZ MTA RENDES TAGJA ÉS
A HUN-REN CSFK FÖLDRAJZTUDOMÁNYI
INTÉZET IGAZGATÓJA

MTA MAGYAR
TUDOMÁNYOS
AKADÉMIA

Az MTA Földrajztudományi Kutatócsoport/intézet igazgatója

Pécsi Márton (1923. december 29.,
Budafok – 2003. január 23., Cegléd)
MTA Földrajztudományi Kutatócsoport
(FKCS):

1952 – egyike az alapító kutatóknak

1958: földrajztudomány kandidátusa

1959 – 1962: a természetföldrajzi
részleg, osztály vezetője

1962: földrajztudomány doktora

1963 – 1967: igazgató

MTA Földrajztudományi Kutatóintézet
(FKI):

1967- 1990: igazgató

1955- Földrajzi Értesítő
szerkesztőbizottságának tagja

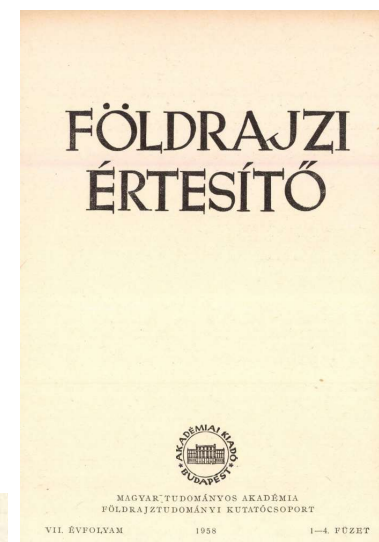
**1964 – Studies in Geography
in Hungary** kiadványsorozat
főszerkesztője

STUDIES IN GEOGRAPHY IN HUNGARY,
Geographical Research Institute, Hungarian Academy of Sciences, Budapest

Chief editor:
M. PÉCSI

1960: Szocialista Munkáért Érdemérem

(A Magyar Népköztársaság érdekeinek szolgálatában
és azok elősegítésében, a szocializmus építése terén
kimagasló érdemeket szerzett polgári személyek kitüntetésére,
Adományozó: Elnöki Tanács)

A MAGYAR
TUDOMÁNY
ÜNNEPE

MTA

Az MTA tagja

1965: az MTA levelező tagja

1970-1985: MTA Föld- és Bányászati
Tudományok Osztálya (ma: MTA X. Osztály)
elnökhelyettese (elnök: Sz-K E., Martos F.)

1971: Lóczy Lajos emlékérem /MFT/

1973: Munka Érdemrend arany fokozata

1973: Nivó Díj /1973/

1974: A térképészet kiváló dolgozója kitüntetés

1975: Állami Díj II. fokozat

1976: az MTA rendes tagja

T a g a j á n l á s

Az Akadémia Elnöksége az alapszabályok 8. §. /3/ bekezdése alapján P é c s i M á r t o n t, a földrajztudományok doktorát, előterjeszti levelező taggá való megválasztásra.

Pécsi Márton kutatói pályája kezdete óta a geomorfológia alapvető kérdéseivel foglalkozott. Első nagyobb volumenű vizsgálata a Duna terasszképződéseire vonatkoztak és neki sikerült először /1957/ a geomorfológia számára UJ MÓDSZEREK alkalmazásával a teraszok párhuzamosítását a Duna-völgy egész rendszerére kiterjeszteni. Ennek alapján a Duna-völgy poligénikus fejlődése teljes képét kidolgozta külföldön is elismert kitűnő könyvében.

Ezután figyelme kiterjedt Magyarország és Középeurópa földrajzi formái keletkezésének egész komplexumára. Az eddigi eljárásoktól eltérően nemcsak a folyóvíz és szél munkáját vette itt tekintetbe, hanem azokat a sokrétű gravitációs eredetű felületi folyamatokat is, amelyeket az ő kezdeményezésére ma világszerte "derázió"nak neveznek. Az ilyen módon elért morfológiai szintézist foglalta össze az 1962-ben megvédett tudományok doktora értékezése.

Pécsi új módszert, sőt irányzatot vezetett be a geomorfológiai térképezés lehetővé tételére, amely a természeti földrajzi kutatásolmak a társtudományok felé való alkalmazását gyakorlatilag is biztosítja. Az általa vezetett akadémiai intézmény e térképezéssel Magyarország természeti földrajzi viszonyainak megismerése és rögzítése terén már is nagy szolgálatot tett. Azok a nemzetközi erőfeszítések, amelyek a világ geomorfológiai térképének elkészítésére irányulnak, a Pécsi-féle eljárást vita alapul fogadta el. Ugyanezt a KGST mérnökgeológiai szakolója a mérnökgeológiai térképezés kifejllesztéséhez is fontos kiindulópontnak tekinti.

Pécsi a nemzetközi fórumok előtt is közismert tudományos személyiség. A nemzetközi Geográfiai Unió és az INQUA különböző bizottságainak választott tagja,

2778/965-Sz.⁰.

166

Mindemellett kitűnő szervező is. Az egyetemi oktatásban töltött mintegy 10 év munkássága során a magasszintű földrajzi tanítás hatékonyabbá tételéhez is jelentékenyen hozzájárult. Mint az említett akadémiai intézmény igazgatója, intézményének magyarországi és külföldi intézetekkel való szoros és eredményes kapcsolatát alakította ki.

Pécsi Márton jelenleg 42 éves.

Megjelent dolgozatai száma: 60.

Mátrai László sk.
akadémikus

Szádeczky-Kardoss Elemér sk.
akadémikus

ÖSSZEFÜGGÉSEK A LEJTŐMORFOLÓGIA ÉS A NEGYEDKORI LEJTŐÜLEDÉKKÉPZŐDÉS KÖZÖTT*

PÉCSI MÁRTON*
LEVELEZŐ TAG

1966 október 25.

A lejtőformálódást befolyásoló tényezők

A morfológiai formák és azok elemeinek, a lejtőknek az irányító szerepét a szárazföldi üledékfáciesek kialakításában eddig még nem elemeztük ki hatásuknak megfelelő mértékben. A szárazföldi üledékek a szállítóközegnek egy meghatározott sebességi értéke mellett ülepednek le. A szállítóközeg sebességét pedig a domborzat, ill. a lejtőviszonyok jelentősen befolyásolják, esetenként a lejtőviszonyok függvénye. Mivel a domborzat lejtői állandóan változnak — a rájuk ható külső és belső erők hatására — a lejtőformálódás ezen keresztül érvényesíti állandó hatását az üledékképződésre. Különösen vonatkozik ez a lejtőüledékek térbeli elterjedése törvényszerűségeire és típusainak a domborzat állagával való összefüggéseire.

A MAGYAR
TUDOMÁNY
ÜNNEPE

MTA

Javaslat akadémiai rendes tagságra

Pécsi Márton osztályelnök helyett az Akadémia 1965-ben választotta levelező tagjává. Pécsi Márton azóta is rendkívül nagy volumenű és értékes kutatói és tudományos szervezői, illetve tudáspolitikai munkát végez.

Az utóbbi évtized egyik állandó kutatási témája: a löszök litológiai és genetikai típusainak jellemzése, térképezése rétegtani és abszolút kronológiai tagolásuk. E témáknál elért eredményeivel, és a kutatás-módszertani elvek kidolgozásával nemcsak a hazai, hanem a nemzetközi tudományos körök elismerését is elnyerte. A löszkutatásban, a geomorfológiai térképezés és az alkalmazott geomorfológia terén elért eredményei és több módszere iránymutatóan befolyásolta a nemzetközi szakkörök munkáját is.

Hazai földrajzi intézmények körében megszervezte az ország részletes és áttekinthető geomorfológiai térképezését. Másfél évtizedes kollektív munkával kialakította a geomorfológiai térképezés elvét, módszertani gyakorlatát és megszerkesztette az ország áttekinthető geomorfológiai térképét /1972/. E tapasztalatokat felhasználva az elmúlt öt évben, nemzetközi együttműködés keretében a Kárpát-Balkán térség egymillió lépésnyi geomorfológiai térképét is elkészítette, mely tartalmilag és módszertanilag Európa geomorfológiai térképének elkészítéséhez is utóbbi munkául szolgál.

Több, mint egy évtizede vezetője "Magyarország tájféldrajza" monográfia sorozatot elkészítő, földtudományi szakemberekből álló munkaközösségnek. A monografikus feldolgozás kezdetén előrebocsátott koncepcióját, a makro- és mezoregionális tájértékelést /Dunai-Alföld, Tiszai-Alföld, Kisalföld, és Nyugatmagyarország I.-III. kötet/, a tudományos módszerek újabb fejlődését és a társadalmi igényt /területfejlesztés, környezetvédelem/ figyelembe véve, a környezet természeti és társadalmi-gazdasági erőforrásainak, folyamatainak komplex vizsgálatává szélesítette /Dél-Dunántul integrált környezet potenciáljának értékelése IV-V. kötet szerkesztés alatt/.

Az említett kutatási programok, mint új irányzatok kifejlesztésével a hazai szakterület kutatási szemlélete lényegesen kibővült, vizsgálódásában analitikusabbá, tárgyában és feldolgozásában komplexebbé vált. Ez uton nyilvánult meg az a törekvése is, hogy a földrajzi eredmények és integrált információk a társadalmi és a gyakorlat számára közvetlenebb uton hasznosuljanak.

Magyarországon publikált tudományos műveinek száma meghaladja a százat, /levelező taggá választása óta 62/, e mellett külföldi folyóiratokban, könyvekben 51 tanulmányát közölték /levelező taggá választása óta 41/. Hazai és külföldi publikációinak túlnyomó részét több idegen folyóirat referálta, dokumentálta, könyveiről számos elismerő kritika jelent meg.

Igen sok kitüntetés, elismerés - hazai és külföldi - fémjelzi munkásságát. /lásd melléklet/.
Budapest, 1975. december 2.

Dr. Béll Béla sk.
levelező tag

Dr. Szádeczky-Kardoss Elemér
akadémikus

Dr. Pécsi Márton

I. Állami és akadémiai kitüntetések

1. Szocialista Munkáért Érdemérem /1960/
2. Lóczy Lajos emlékérem /1971/
3. Munka Érdemrend arany fokozata /1973/
4. Nívó Díj /1973/
5. A térképészet kiváló dolgozója kitüntetés /1974/
6. Állami Díj II. fokozat /1975/.

2. Tudományos intézmények ill. társaságok kitüntetése, tagsága

1. Eötvös Loránd Egyetem címzetes egyetemi tanár /1956/
2. MÁFI centenáriumi emléklap /1969/
3. Egyetemi Földrajzi Oktatás centenáriumi emléklap /1970/
4. Magyar Földrajzi Társaság centenáriumi emléklap /1971/
5. International Union for Quaternary Research /INQUA/ emléklap /1973/
6. Az Olasz Földrajzi Társaság levelező tagja /1964/
7. A Müncheni Földrajzi Társaság levelező tagja /1969/
8. A Szovjetunió Földrajzi Társasága tiszteletbeli tagja /1970/
9. Az Osztrák Földrajzi Társaság tiszteletbeli tagja /1971/
10. A Magyar Földrajzi Társaság társelnöke /1973/
11. Az Amerikai Földrajzi Társaság tiszteletbeli tagja /1975/

3. Akadémiai szervezetek, bizottságok

1. Az MTA Föld- és Bányászati Tudományok Osztálya oszt. elnök h.
2. A Tudomány és Technika társadalmi hatásával foglalkozó Elnökségi Bizottság
3. MTA Földrajzi Tudományos Bizottság
4. A közigazgatás fejlesztésének komplex tudományos vizsgálata c. téma Koordináló Tanácsának tagja
5. Az Akadémia Központi Hivatala Könyvtári Bizottságának tagja
6. "Az ember természeti környezetének védelme /Bioszféra/" c. témák Koordináló Tanácsának tagja
7. "Az ország természeti erőforrásainak kutatása és feltárása" c. téma Koordináló Tanácsának elnöke
8. Az Oktatásiügyi Min. Földr. Szakbizottságának tagja
9. IGU Magyar Nemzeti Bizottság elnöke
10. INQUA Magyar Nemzeti Bizottság elnöke
11. Természetvédelmi Tanács tagja
12. Akadémiai Kiadó Tanács tagja
13. OFTH Földrajzinév Bizottság tagja
14. Balatoni Intéző Bizottság tagja
15. Nemzetközi Hidrológiai Decennium MNB tagja
16. "Ember és környezete" Nemzetközi Program MNB tagja
17. Geodynamics Project MNB tagja

4. Nemzetközi Uniók bizottságaiban

1. Az IGU Working Group of Applied Geomorphology vezetője /1973/
2. Az INQUA Paleopedológiai Munkabizottsága tagja
3. Az INQUA Paleogeográfiai Munkabizottsága lev. tagja
4. Az INQUA "Lösz-Komisszió"-jának tagja
5. Az INQUA "Present Day" Komisszió tagja
6. A Kárpát-Balkán Geomorfológiai Komisszió alelnöke
7. A Kárpát-Balkán Geomorfológiai Térképezési Munkacsoport vezetője

5. Folyóirat szerkesztés

1. "Studies in Geography in Hungary" tudományos könyvsorozat főszerk.
2. Földrajzi Közlemények folyóirat főszerkesztője
3. Földrajzi Tanulmányok főszerk.

3580. sz.

A MAGYAR
TUDOMÁNY
ÜNNEPE

MTA

A HAZAI ÉS AZ EURÓPAI LÖSZKÉPZŐDMÉNYEK PALEOGEOGRÁFIAI KUTATÁSA ÉS ÖSSZEHASONLÍTÁSA*

PÉCSI MÁRTON
AKADÉMIKUS

Bevezetés

A geotudományok több ágában megújuló és egyre szélesebb körű vizsgálódás tárgyává váltak a negyedkori szárazföldi üledékek és az akkumulációs felszínek. E képződmények igen jelentős térbeli kiterjedésük és gyakori előfordulásuk miatt a legtöbb település és a különböző műszaki létesítmények szubsztrátumát képezik, továbbá a mezőgazdasági termelés legáltalánosabb színterei, sok helyütt pedig az építőipari nyersanyag nélkülözhetetlen forrásai.

A negyedkori képződmények közül hazánk felszínének több mint a felét — különböző jellegű — löszök és löszszerű üledékek borítják. Keletkezésük, elterjedésük módjának és korának magyarázata már több mint egy évszázad óta foglalkoztatja a geológusokat és geográfusokat. A talajkutatók korai érdeklődését a lösz vizsgálata iránt pedig az keltette fel, hogy a löszös üledékeken alakultak ki a legtermékenyebb talajfélések.

Míg a löszös felszín a mezőgazdaság számára előnyös, addig az építkezések számára hátrányos természeti feltételeket nyújt, mert sajátosan laza litológiai és talajfizikai tulajdonságai miatt a külső erők és a gyorsan fokozódó emberi beavatkozások hatására könnyen pusztul, tömörödik, és különleges felszínmozgások, domborzati egyensúlymegbomlások váltódnak ki rajta. Ezek miatt a mérnöki gyakorlat, — ezen belül az építésföldtani és talajmechanikai tudományágak is — egyre behatóbban foglalkoznak a löszök típusai és állékonyságuk közötti összefüggésekkel. Löszfelszíneken városok, lakótelepek és műszaki létesítmények tervezéséhez és építéséhez, üzemeltetésük biztonsága érdekében, igen körültekintő építésföldtani, mérnökgeomorfológiai előkutatás, szakvéleményezés szükséges.

A lösz kutatása tehát felgyorsult, és szemléletében egyre többértévé, gyakorlatibbá — rövidebb kifejezéssel élve — interdiszciplinálissá vált. Az utóbbi évtizedben kialakuló komplex löszkutatási irányzat folyamatában tevékenyen és egyes gyakorlati célú feladatok megoldásában és koordinálásában kezdeményezőn vettünk részt (pl. löszfelszínek csuszamlásos formáinak, felszínmozgások típusainak meghatározása és térképezése). Ez irányban elért első eredményeinkről már volt alkalmunk beszámolni hazai és nemzetközi körökben

* Akadémiai székfoglaló előadás 1977. április 21-én.

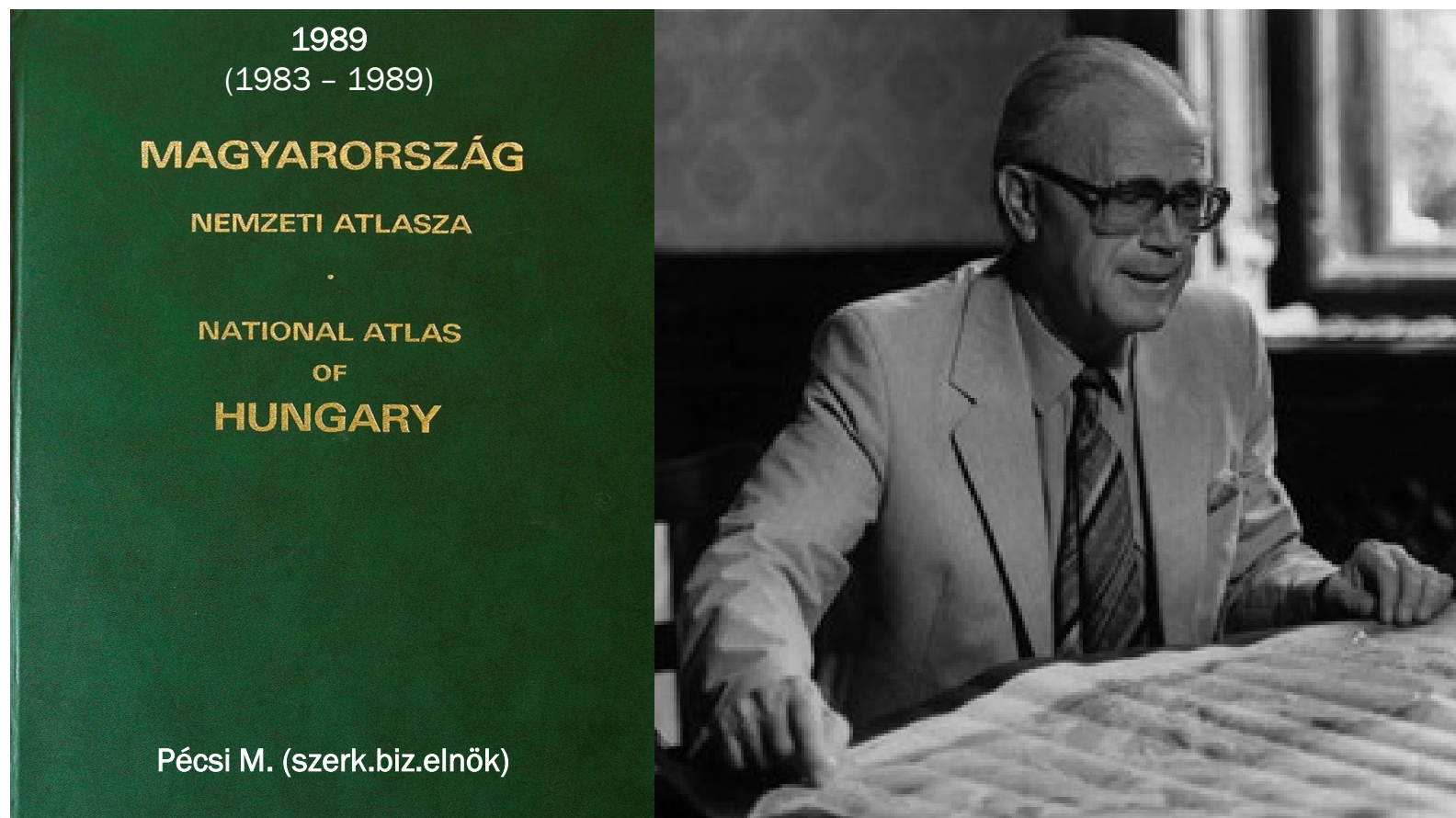

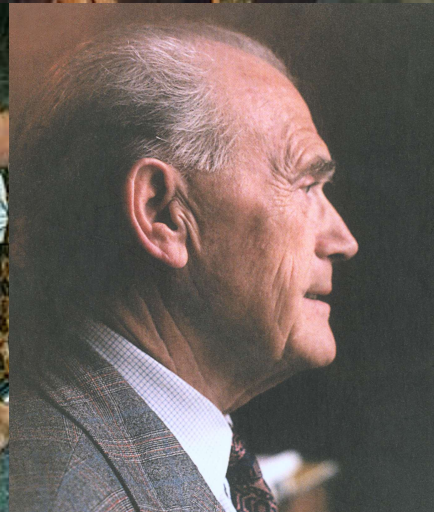
A MAGYAR
TUDOMÁNY
ÜNNEPE

MTA

Akadémiai szervezetek, bizottságok

1. Az MTA Föld- és Bányászati Tudományok Osztálya osztályelnök helyettes (1970 - 1982)
2. A Tudomány és Technika társadalmi hatásával foglalkozó Elnökségi Bizottság
3. MTA Földrajzi Tudományos Bizottság tag, titkár
4. A közigazgatás fejlesztésének komplex tudományos vizsgálata c. téma Koordináló Tanácsának tagja
5. Az Akadémia Központi Hivatala Könyvtári Bizottságának tagja
6. "Az ember természeti környezetének védelme /Bioszféra/" c.. témák Koordináló Tanácsának tagja
7. "Az ország természeti erőforrásainak kutatása és feltárása" c. téma Koordináló Tanácsának elnöke
8. Az Oktatásügyi Min. Fölldr. Szakbizottságának tagja
9. IGU Magyar Nemzeti Bizottság elnöke
10. INQUA Magyar Nemzeti Bizottság elnöke
11. Természetvédelmi Tanács tagja
12. Akadémiai Kiadói Tanács tagja
13. MÉM OFTH (Országos Földügyi és Térképészeti Hivatal) Földrajzinév Bizottság tagja
14. Balatoni Intéző Bizottság tagja
15. Nemzetközi Hidrológiai Decennium MNB tagja
16. "Ember és környezete" Nemzetközi Program MNB tagja
17. Goodyynamics Project MNB tagja

KÖSZÖNÖM A FIGYELMET!

mta.hu

A MAGYAR
TUDOMÁNY
ÜNNEPE

MTA

MAGYAR
TUDOMÁNYOS
AKADÉMIA

